

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 323

van **SUZY WOUTERS**

datum: 10 januari 2023

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Recente systeemcrisis in de Hagelandse drinkwaterbevoorrading - Aanpak

De voorbije weken werd de Hagelandse drinkwaterbevoorrading geconfronteerd met een zeer ernstige systeemcrisis. In talrijke Vlaams-Brabantse gemeenten uit voormelde regio kwam bij veel gezinnen en bedrijven dagenlang quasi geen druppel drinkwater meer door de kraan; inzonderheid Scherpenheuvel, Bekkevoort en Tielt-Winge werden bijzonder zwaar getroffen. Het hoeft geen verder betoog dat de voedingsbedrijven en horecazaken die in volle eindejaarsperiode door deze crisis getroffen werden, enorme economische schade leden.

Volgens De Watergroep was 'de vrieskou' de boosdoener. Daardoor zouden volgens een recent persbericht niet minder dan veertig lekken in de drinkwaterleidingen zijn ontstaan. Ook voor De Watergroep moeten deze lekverliezen een enorme negatieve impact hebben op hun Infrastructure Leakage Index (ILI)-doelstellingen.[\[1\]](#) Daarnaast is het evenmin denkbeeldig dat via deze lekken verontreiniging in de drinkwaterleiding binnendringt die de volksgezondheid kan bedreigen.

Vlaanderen kent dit jaar voorlopig echter de quasi zachtste winter ooit met amper noemenswaardige vriestemperaturen. Wanneer de drinkwaterleidingen in het Hageland zich in een dermate precaire toestand bevinden dat deze bij de huidige 'koude' temperaturen reeds kapot springen, dan rijst de vraag wat de Hagelandse bevolking en bedrijven te wachten staat wanneer het opnieuw echt zou beginnen vriezen. Bovendien blijkt de Vlaamse minister van Omgeving al geruime tijd op de hoogte van de slechte toestand van het drinkwaterleidingnetwerk in Vlaams-Brabant. Zo stelde zij op 21 mei 2021 reeds expliciet dat een aantal van deze leidingen zo oud is dat er nog slechts 'bruin water' uitkomt, alsook dat de betrokken drinkwatermaatschappijen meer verantwoordelijkheid aan de dag moeten leggen en dringend de nodige investeringen moeten doen.[\[2\]](#)

Volgens De Watergroep zou het aanbrengen van lekdetectiesensoren op de drinkwaterleidingen soelaas kunnen brengen om lekken veel sneller op te sporen. Op dit ogenblik beheert De Watergroep echter ongeveer 34.474 km aan waterleidingen in Vlaanderen en zouden er slechts een duizendtal lekdetectiesensoren (waarvan er bovendien dan nog 300 aan vervanging toe zijn) geplaatst zijn.[\[3\]](#)

Reeds eerder stelde de Vlaamse minister van Omgeving dat de Vlaamse ILI tegen 2025 op minder dan 0,5 moet staan. Indien de Vlaamse drinkwatermaatschappijen, zoals De Watergroep, hun drinkwaterlekverliezen echter niet onder controle krijgen, dreigt Europa zich met aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid met deze zaak te zullen bemoeien waarbij het niet uitgesloten zal zijn dat Europese sancties opgelegd zullen worden indien

een lidstaat er niet in slaagt om dergelijke verliezen voldoende terug te dringen. Nog volgens de Vlaamse minister van Omgeving was zij bereid om op dit punt regelgevend op te treden, maar achtte zij het opportuun om eerst te wachten om het in het vooruitzicht gestelde Europees kader af te wachten [\[3\]](#).

1. Hoe groot is de raming aan m³ drinkwater die ingevolge het grote aantal lekverliezen tijdens de eindejaarsperiode in het Hageland verloren ging en met welke ILI-waarde sloot De Watergroep 2022 af?
2. Op welke wijze, in welke mate en door welke instantie(s) werd onderzocht of via deze lekkages al dan niet verontreiniging in de Hagelandse drinkwaterleidingen binnen is gedrongen, en vormden deze lekkages een gevaar voor de volksgezondheid?
3. De Vlaamse minister van Omgeving wist reeds sinds medio mei 2021 dat de drinkwaterleidingen in Vlaams Brabant in een preciaire toestand verkeren waarbij op sommige plaatsen (inzonderheid in het Hageland) vaak nog slechts 'bruin drinkwater' voor de bevolking en bedrijven beschikbaar is.

Welke maatregelen heeft zij sinds medio 2021 concreet uitgevaardigd om de betrokken drinkwatermaatschappij(en) in deze provincie te verplichten de kwaliteit van het drinkwaterleidingnetwerk en het geleverde drinkwater te verbeteren? Waarom is de minister, ondanks haar voorkennis, er niet in geslaagd om de hoger beschreven systeemcrisis in het Vlaams-Brabantse Hageland te voorkomen?

4. Wanneer en op welke wijze zal de Vlaamse minister van Omgeving alsnog regelgevend optreden met een afdoend sanctieluik om de Vlaamse drinkwatermaatschappijen alsnog te verplichten om de lekverliesproblematiek eindelijk ernstig te nemen en ook effectief aan te pakken zodat een nieuwe systeemcrisis zoals recent in het Hageland voortaan vermeden kan worden?
5. De Vlaamse minister van Omgeving stelde op 21 mei 2021 [\[3\]](#) dat de drinkwatermaatschappijen beseffen dat zij meer verantwoordelijkheidszin aan de dag moeten leggen, maar dat zij, in afwachting van een regelgevend kader, als bevoegd minister tussentijdse doelstellingen zou vooropstellen.

Kan de minister dan ook een overzicht geven van de vigerende tussentijdse doelstellingen die actueel van toepassing zijn en werden deze doelstellingen bijgesteld/zullen deze doelstellingen bijgesteld worden naar aanleiding van de hoger beschreven recente systeemcrisis in het Hageland? Zo niet, waarom niet? Zo ja, welke bijstellingen werden/worden doorgevoerd?

[\[1\]](#) ROB tv, 5 januari 2023.

[\[2\]](#) Het Laatste Nieuw, 28 december 2022; schriftelijke vraag nr. 870 van 7 juni 2022 van Vlaams parlements lid Gwenny De Vroe.

[\[3\]](#) Vraag om uitleg nr. 3114 van 11 mei 2022 van Vlaams parlements lid Sam Van Rooy.

Deze vraag werd gesteld aan de ministers Hilde Crevits (300), Zuhal Demir (323)

GECOÖRDINEERD ANTWOORD

op vraag nr. 323 van 10 januari 2023

van **SUZY WOUTERS**

1. Tijdens de eindejaarsperiode van 2022 trad een verhoogd lekverlies op in de gemeenten Aarschot, Scherpenheuvel-Zichem, Begijnendijk, Tielt-Winge, Bekkevoort, Hoegaarden, Boutersem, Lubbeek en delen van Holsbeek, Diest, Halen, Kortenen, Glabbeek, Tienen en Bierbeek (De Watergroep voorzieningsgebied Hageland). Dit lekverlies wordt voor de eindejaarsperiode geraamd op ca. 20.000 m³. Dit cijfer is niet enkel te wijten aan lekken in de waterleidingen. De dooi brengt ook steeds een verhoogd aantal lekken aan het licht omwille van bevroren watermeters bij klanten. De Watergroep heeft deze watermeters zo snel mogelijk vervangen. Aangezien deze problematiek zich (potentieel) in heel Vlaanderen voordoet, werd op dinsdag 20 december via koepelorganisatie AquaFlanders een oproep gelanceerd aan eigenaars van een leegstaande woning om te controleren of de watermeter geen vorstschade had opgelopen.

De ILI voor 2022 zal pas midden maart beschikbaar zijn, de ILI-waarde na het derde kwartaal van 2022 was 1,27. Ter vergelijking: de ILI voor 2021 bedroeg 1,50. De Watergroep heeft een gestructureerd programma om de ILI de komende jaren verder terug te dringen, door onder meer in te zetten op een verhoogd investeringsritme, plaatsing van debietsensoren, een betere en proactievere lekopsporing, een efficiënter lekherstel, inzet van innovatieve technologie om lekken op te sporen,... . De Watergroep werkt daarom nauw samen met de andere drinkwatermaatschappijen, waarbij samen ingezet wordt op een verdere daling van de ILI in heel Vlaanderen.

2. Bij een lek is er per definitie een uitstroom van drinkwater uit het leidingnet. Gelet op het feit dat deze leiding onder druk blijft staan, is een insluizen van verontreinigd grondwater zo goed als uit te sluiten. De waterbedrijven controleren in uitvoering van de Vlaamse drinkwaterwetgeving de kwaliteit van het geleverde drinkwater aan de kraan van hun klanten en eveneens op hun eigen infrastructuur (bv. watertorens, waterreservoirs) die in het net staat. De controles aan de kraan worden ad random verspreid over het leveringsgebied en verspreid over het jaar uitgevoerd. De resultaten worden aan VMM overgemaakt en verwerkt in een jaarlijks rapport. Jaar op jaar wordt de erg hoge mate van conformiteit (> 99%) van het geleverde water bevestigd. Vermits lekken ad random in het netwerk aanwezig zijn, zou een negatief effect op de kwaliteit van het geleverde water zich moeten weerspiegelen in de resultaten van de kwaliteitsbewaking. Dit is dus niet het geval.
- 3-5. De oorzaak van de bruinwaterproblematiek in 2021 lag bij veranderingen van stromingsrichting, onder meer na werken. In de loop van de jaren kan zich sediment vormen op de bodem van leidingen. Als er veranderingen optreden in debiet of stromingsrichting, kan het sediment opwoelen met verkleuring van het water tot gevolg. De Watergroep heeft een structureel spoelprogramma opgezet om dit zo goed mogelijk te vermijden en plant daarnaast nog aanpassingen in haar distributie-infrastructuur en de plaatsing van loggers om deze problematiek proactiever te kunnen opvolgen.

De problematiek van lekverliezen ligt me nauw aan het hart en hiervoor nam ik reeds initiatief. Een nieuw besluit omtrent de productie, levering en gebruik van drinkwater werd op 20 januari 2023 definitief goedgekeurd. Dit besluit bevat bepalingen omtrent

de aanpak van de lekverliezen. We verwachten een sluitende aanpak bij de waterbedrijven voor het verder terugdringen van de lekverliezen en een systematische rapportering van de vooruitgang. Net zoals geldt voor de andere openbare dienstverplichtingen zijn deze bepalingen eveneens handhaafbaar.

Om het vervangingsritme van haar distributienet te verhogen, heeft De Watergroep haar jaarlijks investeringsbudget voor distributieleidingen al opgetrokken van ruim 50 miljoen euro in 2017 tot ruim 110 miljoen euro in 2022. Dit budget gaat verder in stijgende lijn tot meer dan 200 miljoen euro in 2028.

Uit een verdere oorzaakanalyse uitgevoerd door De Watergroep blijkt echter dat de oorzaak voor de recente bevoorradersproblemen vooral lag bij het feit dat het waterproductiecentrum Het Rot (Holsbeek) wegens noodzakelijke renovatiewerken tijdelijk niet beschikbaar was. Het tijdelijke verhoogde verbruik dat klassiek volgt na een vorstperiode ten gevolge van lekken aan watermeters maar ook in het netwerk zelf, kon onvoldoende worden opgevangen met de nog aanwezige productie- en distributiecapaciteit. Omwille van het heuvelachtige landschap en de kleinere leveringsgebieden is het schakelen van het distributienet om alsnog voldoende drinkwater te leveren een delicate en geen eenvoudige evenwichtsoefening. Daarnaast is de impact van lekken in dergelijke heuvelachtig landschap ook groter. De oorzaak van de bevoorradersproblemen is dus niet uitsluitend te zoeken bij de staat van het leidingnet (zie ook vraag 1).

De strategische planning voor de openbare watervoorziening die op mijn initiatief werd opgestart, geeft weer waar er versterking van de bestaande productie- en distributiecapaciteit aangewezen is en somt tevens een aantal concrete investeringsprojecten op. Opzet is om deze strategische investeringen van de Vlaamse overheid goed op te volgen en te sturen waar mogelijk en nodig. Ook dit wordt nu beter verankerd in het nieuwe drinkwaterbesluit door een aanscherping van de inhoud en de verwachting voor de langtermijnvoorzieningsplannen die waterbedrijven moeten opmaken en actueel houden. Zoals u weet hebben we in de Blue Deal een duidelijke doelstelling met betrekking tot de lekverliezen vooropgesteld. De verhoogde inspanningen van de drinkwatermaatschappijen en hun nauwe samenwerking rond deze problematiek toont duidelijk aan dat ze de ambitie om de lekverliezen terug te dringen ook ter harte nemen en opnemen. Deze inspanningen worden ook daadwerkelijk opgevolgd door de Vlaamse Milieumaatschappij. Via de omzetting van de Europese drinkwaterrichtlijn zorgde ik voor een rechtsbasis. In uitvoering van hiervan zal ik, in samenspraak met de Vlaamse Milieumaatschappij en de drinkwatermaatschappijen, deze doelstelling verder verfijnen.